

96 §**Lapsiperhepalvelujen tilannekatsaus vuodelta 2023**

HA/1218/00.01.02.02/2024

Perusteluosa Lapsiperhepalveluissa on valmisteltu tilannekatsaus vuodesta 2023 (Liite 1).

Lapsiperhepalvelujen vuotta 2023 tarkastellaan seuraavien kokonaisuuksien kautta:

- Hyvinvointialue ja muutokset lapsiperhepalveluissa
- THL:n tekemän ulkoisen arvioinnin toimenpideohjelman toteutuminen
- Kehittämistyö
- Lapsiperhepalvelujen joitakin tilastolukuja ja -tietoja
- Näkymät, haasteet ja kehittämisen painopisteet vuodelle 2024

Keskeinen asia lapsiperhepalvelujen tulosalueella on ollut opiskeluhoitopalvelujen tulosityksikön perustaminen 1.1.2023 alkaen. Hyvinvointialueen käynnistymisen myötä kunnista siirtyivät kuraattorit ja psykologit hyvinvointialueelle. Opiskeluhoitopalvelujen kokonaisuuteen kuuluvat kuraattorien ja psykologien lisäksi koulu- ja opiskeluhoillon terveydenhoitajat. Alueellinen opiskeluhoillon yhteistyöryhmä on nimetty ja se kokoontui ensimmäisen kerran huhtikuussa 2023.

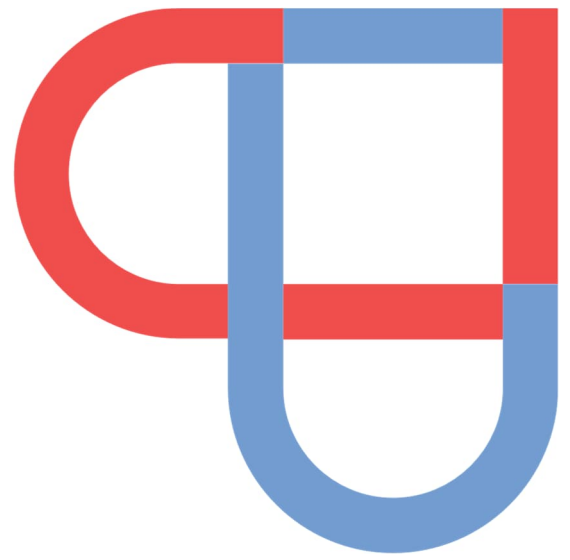
Lasten ja nuorten huonovointisuus on lisääntynyt ja palvelupyyntöjen määrä alaikäisten mielenterveys- ja perheneuvolapalveluihin on kasvanut yli 20 %:lla. Joulukuussa 2022 valmistuneen ulkoisen arvioinnin perusteella on laadittu lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen kehittämisen toimenpideohjelma keväällä 2023. Toimenpideohjelmaa on toteutettu yhteistyössä yli tulosalue- ja toimialarajojen.

Joulukuussa 2023 aluevaltuusto hyväksyi alueellisen neuvolasuunnitelman ja alueellisen opiskeluhoitosuunnitelman. Niiden toteutumista seurataan osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä. Suunnitelmien toteutumisesta raportoidaan myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnalle

Palvelutarpeen arviointien valmistuminen lain mukaisessa kolmen

kuukauden määräajassa on ollut erityisen haasteellista johtuen lastensuojeluilmoitusten määrän kasvusta ja lasten, nuorten ja perheiden tilanteiden vaikeutumisesta sekä sosiaalityöntekijävajeesta ja -vaihtuvuudesta. Joulukuussa 2023 valmistui FCG:n selvitys perhesosiaalityön nykytilasta ja kehittämistarpeista. Selvityksen perusteella laaditaan toimenpideohjelma kevään 2024 aikana. Lape-kuntakierrokset toteutetaan alkukesästä 2024.

Liitteenä	Liite 1, Lapsiperhepalvelujen tilannekatsaus vuodelta 2023
Esittelijä	hyvinvointialuejohtaja Petri Virolainen
Päätösehdotus	Aluehallitus merkitsee tiedoksi lapsiperhepalvelujen tilannekatsauksen vuodelta 2023. Tilannekatsaus lähetetään edelleen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnalle ja kunnille tiedoksi.
Päätös	Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.
Asian valmistelija / Lisätietojen antaja	toimialajohtaja Mika Forsberg, puh. 044 719 5630 ja tulosaluejohtaja Eija Kallio, puh. 044 778 0310
Toimenpiteet	Ote: toimialajohtaja Mika Forsberg, tulosaluejohtaja Eija Kallio, yhdyspintakoordinaattori Ville Majala, johtaja Minna Veistilä, hyvinvointialueen kuntien kirjaamot
Muutoksenhaku	Muutoksenhakukielto

Lapsiperhepalvelujen tilannekatsaus

V. 2023

Eija Kallio, tulosaluejohtaja

2.4.2024

Perhe- ja sosiaalipalvelujen toimialaan kuuluvalla lapsiperhepalveluiden tulosalueella on ollut v. 2023 alkaen kolme tulosyksikköä; lasten ja nuorten hyvinvointi, perhesosiaalityö ja lastensuojelu, sekä opiskeluhuoltopalvelut. Henkilöstön kokonaismäärä on noin 640.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tulosyksikössä on neljä vastuuyksikköä:

- neuvolapalvelut
- arjen tuen palvelut
- alaikäisten mielenterveys- ja perheneuvolapalvelut
- perheoikeudelliset palvelut

Opiskeluhuoltopalvelujen tulosyksikössä on neljä vastuuyksikköä:

- kouluterveydenhuolto
- opiskeluterveydenhuolto
- kuraattoripalvelut
- psykologipalvelut

Perhesosiaalityön ja lastensuojelun tulosyksikössä on kolme vastuuyksikköä:

- perhesosiaalityö
- avo-, sijais- ja jälkihuolto
- kodin ulkopuoliset palvelut.

Tilannekatsauksessa lapsiperhepalvelujen vuotta 2023 tarkastellaan seuraavien kokonaisuuksien kautta:

- Hyvinvointialue ja muutokset lapsiperhepalveluissa
- THL:n tekemän ulkoisen arvioinnin toimenpideohjelman toteutuminen
- Kehittämistyö
- Lapsiperhepalvelujen joitakin tilastolukuja- ja tietoja
- Näkymät, haasteet ja kehittämisen painopisteet vuodelle 2024

Hyvinvointialue 1.1.2023 ja muutokset lapsiperhepalveluissa

Opiskeluhuoltopalvelut-tulosyksikön toiminta käynnistyi vuoden 2023 alussa. Yksikköön kuuluvat kouluterveydenhuollon ja opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajat, sekä kuraattorit ja psykologit. Uudessa yksikössä käynnistettiin johtotiimin ja ammatillisten tiimien toiminta tammikuussa 2023 ja alueellisten moniammatillisten tiimien toiminta elokuussa 2023. Vuoden alussa aloitettiin myös alueellisen opiskeluhuoltosuunnitelman valmistelu, johon pohjatyötä tehtiin jo valmisteluvaiheessa. Elokuussa saatiin kunnilta ja koulutuksen järjestäjiltä opiskeluhuoltosuunnitelmat, joiden pohjalta alueellisen suunnitelman työstämistä jatkettiin. Suunnitelmaa työstettiin myös tulosyksikön koko henkilöstön kanssa ja opiskeluhuollon alueellisessa yhteistyöryhmässä, joka kokoontui ensimmäisen kerran huhtikuussa 2024.

Keskeisenä haasteena vuonna 2023 oli lain asettama vaatimus opiskeluhuoltopalvelujen psykologiresurssin mitoitukselle: elokuussa voimaan tuli säädös, jonka mukaan yhdellä psykologilla voi olla korkeintaan 780 opiskelijaa työalueellaan. Tämän mitoituksen saavuttamiseksi olisi tarvittu 16 uutta psykologia, mutta psykologien saatavuus on merkittävästi heikentynyt koko maassa. Psykologipalvelut (psykologin kognitiiviset tutkimukset, psykologin konsultatiivinen yksilökohtainen työ, pienten kuntien

koulupsykologityö) kilpailutettiin ja sopimukset palveluntuottajien kanssa tulivat voimaan 1.8.2023. Vuoden 2023 aikana saatiin myös rekrytoitua 8 uutta psykologia, mikä pienensi ostopalveluiden tarvetta.

Kouluterveydenhuoltoon valmistuivat uudet valtakunnalliset suositukset, jotka pystyttiin huomioimaan myös Päijät-Hämeessä. Aluevaltuuston hyväksymän ilmiöbudjetin "lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin edistäminen" toteuttamiseksi lapsiperhepalveluissa palkattiin alkuvuonna 2024 kouluterveydenhuoltoon kolme ja opiskeluterveydenhuoltoon kaksi uutta terveydenhoitajaa.

Alkuvuodesta 2023 tehtiin opiskeluhuoltopalveluiden henkilöstölle osaamiskartoitus liittyen erityisesti mielenterveysosaamiseen ja sen pohjalta järjestettiin täydennyskoulutusta hankerahoituksen turvin: kuraattoreille Friends-koulutus, joka kyselyn mukaan on otettu hyvin käyttöön ja koko henkilöstölle ohjatun omahoidon koulutusta. Opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajat koulutettiin lisäksi interventionavigaattorin käyttöön.

Perhesosiaalityön ja lastensuojelun tulosityksikössä on vuoden 2023 alusta alkaen toiminut kolme perhesosiaalityön aluetta (aiemmin kaksi) ja keskitetty asiakasohjausyksikkö, sekä lastensuojelussa neljä aluetta (aiemmin kolme). Perhehoito, tukihenkilö- ja perhepalvelut sekä valvonta ja ohjaus keskitettiin lastensuojelun alueelle 4. Aiemmin määriteltyjen hyvinvointialueen maksujen ja taksojen yhtenäistämisen jälkeen tehtiin alkuvuodesta 2023 maksuihin vielä indeksikorotuksia.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin osalta on käytänteitä yhtenäistetty tarkastelemalla esim. neuvolan runko-ohjelmaa ja arjen tuen palveluita. Neuvolan keskitetty asiakasohjaus on ollut käytössä koko hyvinvointialueella 1.1.2023 alkaen. Alueellisina palveluina oli jo aiemmin toiminut perheoikeudelliset palvelut ja perheneuvolapalvelut.

THL:n tekemän ulkoisen arvioinnin toimenpideohjelman toteutuminen

Lapsiperhepalvelujen tulosalueen konkreettista kehittämistyötä ohjaa vuosittain asetettujen tavoitteiden lisäksi THL:n lapsiperhepalvelujen ulkoisen arvioinnin kymmeneen kehittämisehdotukseen perustuvat toimenpiteet. Ulkoinen arviointi valmistui maaliskuussa 2020. Toimenpideohjelma päivitettiin keväällä 2023. Toimenpideohjelman toteutumisen seuranta tapahtuu kolme kertaa vuodessa; osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen/ lapsiperhepalvelujen tilannekatsauksen yhteydessä. Päivitetyn toimenpideohjelman toteutumisen seuranta on tehty 31.12.2023 tilanteen mukaan. Muutamia nostoja toteutuneista toimenpidekokonaisuuksista:

- Monialaisen tuen mallin on valmistunut ja pilotointi keväällä 2024
- Haastavat erot -työryhmän toiminta on alkanut syksyllä 2023, yhteistyö Lahden ensi- ja turvakoti ry:n kanssa
- Kohtaamispaikkaverkosto kokoontuu säännöllisesti
- Systeeminen toimintamalli on kaikissa perhesosiaalityön ja lastensuojelun viikkotilaisuuksissa
- Vastaavat kuraattorit aloittivat systeemisyysskoulutuksen syksyllä 2023, jatkuu keväällä 2024
- Lape- seminaarit toteutuivat touko- ja marraskuussa

Kehittämistyö

Päijät-Hämeen alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022–2025 on laadittu Lape-yhteistyöryhmän johdolla yhteistyössä kuntien, seurakunnan ja järjestöjen edustajien kanssa. Suunnitelmassa on asetettu HYTE-kärkien; osallisuus ja yhteisöllisyys, mielen hyvinvointi, arjen turvallisuus ja terveelliset elintavat alle tavoitteet ja niille toimenpiteet. Suunnitelma on laaja kokonaisuus ja se ohjaa lasten, nuorten ja perheiden parissa toimivien työskentelyä läpileikkaavien toimintaperiaatteiden; yhdenvertaisuus, kumppanuus ja oikea-aikaisuus mukaisesti. Vuoden 2023 osalta suunnitelman raportointi tapahtuu laajemman HYTE-vuosiraportin osana.

Perhekeskustoimintamallin juurruttaminen osaksi lapsiperheiden kanssa tehtävää työtä on ollut kehittämiskohteena myös vuonna 2023. Perhekeskustoimintamallin ydin on kuntien, järjestöjen, seurakuntien ja sote-toimijoiden monialainen yhteistyö. Perhekeskustoimintamallia on viety eteenpäin verkostomaisesti ja myös fyysisissä perhekeskuksissa. Sähköisen perhekeskuksen kansalliseen kehittämiseen on osallistuttu ja sen käyttöönottoa on valmisteltu syksyn 2023 aikana RRP-hankerahoituksella. Sähköinen perhekeskus, omaperhe.fi on otettu käyttöön maaliskuussa 2024. Perhekeskusverkostossa on koottu vuoden 2023 aikana maahanmuuttajatoimijoiden verkostoa ja toiminta pyritään vakiinnuttamaan. Tulevaisuuden sote-keskushankkeen perhekeskuskehittäjä on konkretisoitunut perhekeskuskäsikirjaa työstämällä yhteistyössä perhekeskustoimijoiden kanssa perhekeskustoimintamallia, joka valmistui vuoden 2023 aikana. Perhekeskuskehittäjän yhtenä keskeisenä tehtävänä oli monialaisen tuen mallintaminen perhekeskuskokonaisuudessa. Kehittämistyössä hyödynnettiin sote-keskushankkeen muita kehittämiskokonaisuuksia, mm. omatyöntekijäyys sote-keskuksessa, osallisuus, nepsy – palvelupolku, case manager -toiminta ja segmentointi. Monialaisen tuen mallin pilotointi on keväällä 2024. Pilotointikokemusten perusteella mallin kehittämien jatkuu.

Osa perhekeskusta on alaikäisten mielenterveys- ja perheneuvolapalvelut. Nykyinen palvelumalli on otettu käyttöön 1.10.2020. Palveluja tuottaa kolme ikäkausitiimiä; pikkulapsitiimi (0 – 5 -vuotiaat perheineen), alakouluikäisten tiimi (6 – 12 -vuotiaat perheineen) ja nuorisoikäisten tiimi (13 – 17 -vuotiaat perheineen). Asiakkaiden huonovointisuus on lisääntynyt, erityisesti 13 – 17 -vuotiaiden kohdalla. Lapsilla ja nuorilla on ahdistuneisuuden ja masennuksen oireita, sekä nuorilla itsetuhoisuutta ja syömishäiriön oireita. Neuropsykiatristen piirteiden tuomat haasteet ovat kaikkien ikäryhmien palvelupyynnöissä edelleen lisääntyneet. Palvelupyynnöissä oli erityisesti kasvua nuorisoikäisten tiimissä. Maaliskuussa 2023 jonossa oli noin 150 nuorta. Jonoutuneen tilanteen ja Etelä-Suomen aluehallintoviraston antaman hoitotakuun ylittymiseen liittyvän huomautuksen johdosta palvelua hankittiin ostopalveluna yksityiseltä palveluntuottajalta ajalla 1.3.-31.12.2023.

Palvelupyynnöitä alaikäisten mielenterveys- ja perheneuvolapalveluihin tuli vuonna 2023 keskimäärin 149 kuukaudessa. Vaihteluväli oli 60 (kesälomakuukausi) ja 204 välillä. Asiakkaiden tilanteet vaativat pidempikestoista tukea kuin aiemmin. Pikkulapsi- ja alakouluikäisten tiimissä hoitotakuu toteutui suurimman osan vuotta, nuorisoikäisten tiimissä jonot saatiin purettua kevään 2023 aikana. Palvelupyynnöiden määrä kasvoi 28 % verrattuna edelliseen vuoteen.

Hyvinvointikuntayhtymä tilasi alaikäisten mielenterveyspalveluiden kehittämisen tueksi vuonna 2022 ulkoisen arvioinnin emeritus professori Mauri Marttuselta. Raportti valmistui joulukuussa 2022. Arvioinnissa kehittämisen osa-alueiksi tunnistettiin neljä kokonaisuutta:

1. Hoidon porrastuksen selkiyttäminen
2. Hoito- ja palveluketjujen laatiminen
3. Alaikäisten mielenterveys – ja perheneuvolapalvelujen palveluvalikko
4. Nuorisopsykiatrian asema psykososiaaliset palvelut tulosalueella

Näiden kehittämiskohteiden pohjalta alkuvuodesta 2023 laadittiin toimenpideohjelma lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen kehittämisestä Päijät-Hämeen hyvinvointialueella. Kehittämistyö toimenpideohjelman pohjalta aloitettiin alkuvuodesta 2023. Toimenpideohjelman kehittämistyöhön on muodostettu työryhmiä, joiden jäsenistö koostuu eri yksiköiden edustajista ja tarvittaessa työryhmiä täydennetään eri alojen asiantuntijoilla. Toimenpideohjelman toteuttamiseen oli vuonna 2023 palkattu Tulevaisuuden sote-keskushankkeen rahoituksella kolme kehittäjäasiantuntijaa lapsiperhepalveluista, jotka yhdessä hankkeen Lape-kehittäjien kanssa tekivät kehittämistyötä.

Kehittämisessä tärkeänä osana on ollut henkilöstön osallistaminen sekä asiakasnäkökulma. Henkilöstö on osallistunut kehittämiseen esimerkiksi erilaisissa työpajoissa sekä vastaamalla kyselyihin. Nepsy -kehittämisessä on käytetty kokemusasiantuntijoita. Yksiköiden ja toimintojen välinen toimiva yhteistyö korostuu kehittämisessä, jolloin voidaan turvata nivelvaiheet ja rajapinnalla tapahtuvat siirtymät palveluketjuissa, sekä mahdollistaa konsultaatiotuki eri ammattiryhmille perustasolla ja erikoissairaanhoidossa. Esimerkkinä yhteistyöstä toteutettiin alaikäisten mielenterveyspalveluiden sairaanhoitajan jalkautuminen koulun tiloihin –pilotti.

Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden kehittämisessä keskiössä on ollut alueellisesti sovittu hoidon porrastus, jossa otetaan huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden muodostama kokonaisuus mielenterveystyössä. Tätä yhteistä mallia täydennetään yleisimmillä häiriökohtaisilla palveluketjuilla. Keskiössä on myös verkostotyön sekä konsultaatiomallien vahvistaminen, jotka tukevat hoidon porrastuksessa ajatusta siirtymisestä raskaimmista palveluista kevyempiin.

Interventiokoordinaatiossa on laajalti koulutettu eri hoidon portailta olevia ammattilaisia käyttämään psykososiaalisia menetelmiä, tavoitteena vahvistaa universaalitason tarjoamaa palvelua mielen hyvinvoinnin tukemisessa sekä ennaltaehkäisevässä työssä. Esihenkilöiden käyttöön tiedolla johtamisen tueksi on luotu raportti, jonka avulla voidaan seurata esim. interventioiden käyttöä ja sovittujen kirjaamiskäytäntöjen toteutumista.

Perheoikeudellisissa palveluissa otettiin syyskuussa 2023 käyttöön walk in-palvelu, johon asiakkaat voivat tulla aikaa varaamatta. Walk in –palvelu on saanut hyvän vastaanoton.

Lapsiperheiden kotipalvelussa palvelupyyntöjen määrä oli vaihtelevaa, ajoittain palvelua joutui odottamaan kaksi kuukautta, mutta palvelua voi saada myös viikossa. Kotipalvelun jonossa olevien asiakkaiden kohdalla toteutettiin kartoitus- ja kiireellisyysarviointi -pilotti. Jonotilannetta seurataan viikoittain. Osa kotipalvelusta tuotetaan palveluseteleillä. Alkuvuodesta 2023 palvelusetelin tuottajia oli vähän, mutta vuoden 2023

loppuun mennessä tilanne selkeästi kohentui. Perheohjauksen ja lähityön henkilöstöä koulutettiin ohjatun omahoidon työkalun käyttöön. Ohjattu omahoito on kaikkien so-tteamattilaisten työkalu yleisten mielenterveydenhäiriöiden hoitamiseen ja pulmatilan-teiden ratkaisemiseen.

Ohjatun omahoidon koulutukseen osallistui myös osa neuvolan terveydenhoitajista. Neuvolassa ohjattua omahoitoa pilotoitiin syksyn 2023 aikana. Neuvolapalveluissa laa-dittiin yhteistyössä lapsiperheoimijoiden kanssa alueellinen neuvolasuunnitelma, joka hyväksyttiin aluevaltuustossa joulukuussa 2023. Suunnitelman tavoitteena on kehittää yhtenevät hyvinvointipalvelut sekä luoda jatkuva ja sujuva yhteistyö eri toimijoiden vä-lillä Päijät-Hämeessä. Alueellisen neuvolasuunnitelman raportointi on osavuosisikatsaus-ten ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Perhesosiaalityön ja lastensuojelun tulosityksikössä on jatkettu systeemiseen työotteen juurruttamista niin tiimimallin kuin työotteenkin osalta ja peruskoulutuksia on toteutettu osana yksikön koulutussuunnitelmaa. Perhesosiaalityön ja lastensuojelun systeemisen työotteen ja tiimirakenteen vahvana ydinelementtinä on, että jokaisessa tiimissä on käytettävissä perheterapeuttiosaamista. Perhesosiaalityössä keskitetyssä asiakasoh-jauksessa on aloittanut perheterapeutti, jonka työpanoksesta osa menee systeemisten tiimien tukemiseen ja osa keskitetyssä asiakasohjausyksikössä toimimiseen.

Perhesosiaalityössä ja lastensuojelussa on ollut rekrytointivaikeuksia sosiaalityönteki-jöiden virkojen täyttämisen osalta, joka osaltaan on hankaloittanut lakisääteisissä mää-räajoissa pysymistä. Keväällä 2023 otettiin käyttöön sosiaalityöntekijöiden rekrytointi-lisä, mutta se ei ole merkittävästi parantanut tilannetta. Virkapohjia on riittävästi, mutta virkoja ei ole saatu täytettyä. Hakijoita on vähän ja työntekijöiden vaihtuvuus on aiheut-tanut paljon perehdyttämisen tarvetta.

Vuonna 2023 on panostettu perehdyttämiseen mm. luomalla perehdytyskalenteri ja suunnittelemalla perehdytyksen prosessia haastattelusta työn aloitukseen ja ensimmäi-sen vuoden tukeen. Myös Pätevän perehdytyspohja on ollut käytössä. Ammattiryhmä-kohtaisia tapaamisia on järjestetty ja kirkastettu tapaamisten tarkoitusta.

Lastensuojelun asiakasmitoitus vuonna 2023 oli 35 lasta sosiaalityöntekijää kohden. Lakisääteinen asiakasmäärämitoitus ei ole toteutunut. Tilanne asiakasmäärän osalta on heikentynyt loppuvuodesta 2023. Asiakasmitoituksessa pysymiseksi on johdonmu-kaisesti tarkasteltu sosiaalityöntekijöiden tehtäviä siitä näkökulmasta, voisiko niitä siir-tää esimerkiksi palvelusihteerille. Vuonna 2023 vahvistettiin palvelusihteerin resurssia yhdellä henkilötyövuodella, joka mahdollisti tehtävien siirtoja sosiaalityöntekijöiltä pois. Myös johtavien sosiaalityöntekijöiden töitä on helpotettu siirtämällä avustavia tehtäviä palvelusihteerille. Tehtävärakennetta ja työnjakoa sosiaalityöntekijän ja sosiaaliohjaa-jan tehtävien välillä on tarkasteltu.

Vuonna 2023 Päijät-Hämeen hyvinvointialue lausui hallituksen esityksestä koskien jäl-kihuoltoian laskua 25 ikävuodesta 23 ikävuoteen. Muutoksen tukemiseksi haettiin ESR-rahoitusta Helsingin diakonissalaitoksen Vamoksen kanssa aikuistumisen tukemiseen tärkeiden toimien kehittämiseksi tilanteessa, jossa jälkihuollon ikäraja laskee. Lisäksi on tehty tiivistä yhteistyötä työikäisten palvelujen kanssa siirtymien helpottamiseksi.

Lastensuojelun asiakkuuksissa on näkynyt vahvasti lasten ja nuorten mielenterveyteen liittyvä problematiikka, päihteet ja väkivalta. Väkivalta on niin lasten ja nuorten välistä, lapseen itseensä kohdistuvaa kuin perheen sisäistäkin. Haasteen on aiheuttanut myös sopivien sijaishuoltopaikkojen löytyminen lapsen tarpeiden mukaan. Vuonna 2023

kilpailutettiin lastensuojelun sijaishuollon palvelut (toimeksiantosuhteinen perhehoito, ammatillinen perhekotihoito, perustason, erityistason ja vaativan tason laitoshoido sekä perhekuntoutus). Kilpailutuksessa laajennettiin maantieteellistä aluetta, jolloin erityistason laitoshoitopaikkoja saatiin kilpailutukseen ja sopimuskumppaniksi enemmän. Kilpailutuksen tuloksena ympärivuorokautisten palvelujen hintataso nousi merkittävästi. Avohuollon palvelujen sopimusten osalta otettiin käyttöön 2-vuotinen optiokausi. Avopalvelujen osalta palvelutuotteita ovat ammatillinen tukihenkilötyö, perhetyö, tehostettu perhetyö sekä valvotut ja tuetut tapaamiset.

Perhesosiaalityön ja lastensuojelun tulosityksiköstä on vuonna 2023 oltu tiivisti mukana uuden sosiaalikeskuksen tarveselvityksessä, johon on tämänhetkisen ajatuksen mukaan tarkoitus sijoittaa Lahdessa sijaitsevien toimipisteiden työntekijät Nastolaa lukuun ottamatta. Vaikka sosiaalityöntekijöitä on huonosti saatavilla tilakysymyksiä ja niihin liittyviä tilapuuotteita on jouduttu ratkaisemaan useaan kertaan vuoden aikana. Jälkihuollon osalta vuonna 2023 tapahtui muutto Lahden sosiaalikeskuksesta uusiin tiloihin yhdessä perheoikeudellisten palvelujen kanssa. Jälkihuollon työntekijöiden muutto vapautti tiloja avo- ja sijaishuollon työntekijöille, joista useat työskentelevät edelleen jakohuoneissa.

Perhehoidon osalta on todettavissa, että perhehoitajia on vaikea saada ja niitä on niukasti. Kilpailu yksityisten palveluntuottajien kanssa mahdollisista perhehoitajina toimivista henkilöistä ja perheistä on haastavaa. Tarpeeseen on vastattu Pride -koulutusta lisäämällä ja kouluttajana toimivien sosiaalityöntekijöiden määrää on lisätty kouluttamalla asiakasohjauksen sosiaalityöntekijöitä kouluttajiksi. Myös perhehoitajien tukea on kehitetty jo vuonna 2022 lisätyn perheterapeuttiressurssin turvin.

Työn kehittämisen osalta perhesosiaalityön ja lastensuojelun tulosityksikkö on ollut mukana vuonna 2023 RRP-hankkeessa, OT-keskushankkeessa, Barnahus -hankkeessa sekä Valitsija-hankkeessa. RRP-hankkeessa on tarkasteltu psykiatrisen sairaanhoitajan työpanoksen hyödyntämistä niin asiakas- kuin konsultaatiotyössäkin sekä pohdittu sosiaalisen kuntoutuksen palvelun tuottamisen laajentamista koskemaan myös lapsiperhepalveluja. OT-keskushankkeessa keskityttiin siihen, miten nykyiset rakenteet tukevat erityisen haastavissa asiakastilanteissa olevia mm. asiantuntijatyöryhmän työskentelyn kautta. Barnahus-hankkeen, jossa tehostetaan lapsiin ja nuoriin kohdistuvien väkivaltaepäilyjen selvitysprosesseja, sekä väkivaltaa kokeneiden lasten ja nuorten tukea ja hoitoa, keskiössä oli asiakirjojen sujuva siirtyminen sosiaali- ja terveydenhuollosta poliisille sekä poliisitutkinnan eteneminen. Valitsija-hankkeessa tutkitaan sosiaalityöntekijöiden tukipalvelujen valintaa ohjaavia tekijöitä.

Myös yhteistyötä yliopistojen kanssa tiivistettiin. Perhesosiaalityöstä ja lastensuojelusta ehdotettiin kolmea eri käytäntötutkimusaihetta Helsingin yliopiston opiskelijoille, joihin he tarttuivat. Aiheena olivat nuorten väkivaltarikollisuus poliisin tekemissä lastensuojeluilmoituksissa, perhesosiaalityön uusiutuvat asiakkuudet ja lastensuojelun moniammatillisten asiantuntijatyöryhmien tapausselostet. Yliopistoyhteistyötä tulee jatkossakin tehdä tiiviisti, koska on todettu, että mm. harjoittelujen kautta saadaan uusia työntekijöitä.

Edellä on kuvattu joitakin keskeisiä tulosityksiköissä tehtyjä kehittämistoimia ja myös muita yhteistyöhön tai uudella tavalla tekemiseen liittyen. Huomioitavaa on, että kaikissa yksiköissä, toiminnoissa ja palveluissa tehdään jatkuvaa kehittämistyötä, jotta asiakkaat saavat tarpeitaan vastaavia palveluja oikea-aikaisesti, joustavasti ja että palvelut ovat vaikuttavia ja myös kustannustehokkaita. Seuraavassa vielä muutamia

nostoja lapsiperhepalvelujen kehittämistoimista v. 2023, joista osa on toteutunut sote-keskushankkeen kehittämisresurssin avulla/yhdessä hankkeen työntekijöiden kanssa:

- Lapsiperhepalvelujen tilannekatsaukseen liittyvä Lape-kuntakierros toteutettiin onnistuneesti kesäkuussa 2023.
- Alle 25 -vuotiaiden maksuton ehkäisy ja seksuaaliterveyden edistäminen
- Interventiokoordinaatio (keskeisinä tehtävinä interventioiden sujuvan integroimisen tukeminen ja mahdollistaminen osaksi lasten ja nuorten perustason mielenterveyttä tukevia ja hoitavia palveluja, sekä IPC- ja Cool Kids- menetelmiä käyttävien työntekijöiden mentorointi)
- osallistuminen vauva- ja väkivaltatyötä sotekeskuksiin -hankkeeseen; perhekeskuskehittäjä yhteyshenkilönä

Lisäksi lapsiperhepalveluista on osallistuttu eri hankkeiden työryhmiin ja/tai annettu työpanosta, mm. OT-hankkeen ohjausryhmään, sosiaalityön kehittämisryhmään, terapiat etulinjaan-hankkeeseen, tulevaisuuden sote-keskushankkeeseen, sitouttava kouluyhteistyö (SKY)-hankkeeseen, ystäväksi maahanmuuttajaäidille -hankkeeseen. Kansallisiin verkostoihin on myös osallistuttu, mm. neuvolaverkosto, perhekeskusverkosto, lapsibudjetointiverkosto, opiskeluhuollon verkosto.

Lapsiperhepalvelujen joitakin tilastolukuja ja -tietoja

Opiskeluhuoltopalveluissa kannettiin valmisteluvaiheessa huolta siitä, säilyykö painopiste yhteisöllisessä työssä. Tilastojen mukaan yhteisöllisen työn määrä lisääntyi kaikissa ammattiryhmissä vuonna 2023 vuoteen 2022 verrattaessa. Samoin lisääntyi monialaisten asiantuntijaryhmien määrä yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa kaikilla opiskeluhuollon ammattilaisilla. Terveystieteiden käyntimäärissä oli kasvua, mutta tarkkaa prosenttilukua ei ole, koska vertailu ei ole mahdollista vuosien 2022 ja 2023 välillä. Asiakasmäärissä kuraattoreilla ja psykologeilla ei juuri ollut muutosta, käyntimäärät psykologeilla hiukan lisääntyivät, kuraattoreilla vähenivät. Kirjaamiskäytäntöjen yhtenäistäminen selittää kuraattoreiden käyntimäärien vähenemisen. Kunnissa oli myös hankerahoilla palkattua kuraattoriresurssia vuonna 2022. Terveystarkastuksia toteutettiin enemmän vuonna 2023 kuin vuonna 2022. Laajoista terveystarkastuksista toteutui ensimmäisen vuosiluokan oppilailla 88,2%, viidesluokkalaisilla 93,7% ja kahdeksaluokkalaisilla 91,3%. Kuraattori- ja psykologipalveluissa määrääjat (kuraattorin tai psykologin puheille pääsy seitsemän oppilaitoksen työpäivän sisällä, kiireellisessä tapauksessa samana tai seuraavana päivänä) toteutuivat 95%:ssa ensimmäisiä tapaamisia.

Vuonna 2023 lastensuojeluilmoitusten ja -hakemusten määrä kasvoi + 27 %, luvussa ei ole enää Pukkilaa ja Myrskylää. Heinola ja Sysmä selittää 12 %-yksikköä kasvusta. Ilman Pukkila ja Myrskylä -korjauksia v. 2023 määrä oli 7913 kpl ja v. 2022 6430 kpl. Tehtyjen havaintojen perusteella lastensuojeluilmoituksista nousevat perheiden tilanteet ovat vaikeutuneet ja pääsy muiden palveluiden piiriin on ollut haasteellista. Osa ilmoitusten kasvusta selittyi hyvinvointialueen ja sitä kautta maantieteellisen alueen laajenemisesta, mutta osa selittyi myös avun ja tuen tarpeen kasvulla. Hakemuksia ja yhteydenottoja tuli edelleen suhteellisen vähän vuonna 2023.

Vuonna 2023 valmistui yhteensä 1701 palvelutarpeen arviointia. Näistä 63,6 % (1081 kpl) valmistui lakisääteisessä kolmen kuukauden määräajassa. Prosenttiosuutta ei voi suoraan verrata aiempien vuosien lukuihin, mutta se voidaan todeta, että luku on

selvästi huonompi kuin vuonna 2022, jolloin %-osuus oli noin 80 %. Palvelutarpeen arvioinnin aloittaminen lakisääteisessä 0 – 7 arkipäivässä toteutui 90 %:sti.

Uusia huostaanottoja tehtiin vuonna 2023 84 lapsen kohdalla.

Huostaanotot kohdistuivat eri ikäryhmiin seuraavasti:

- 0- 2 vuotiaat	5
- 3 – 6 -vuotiaat	5
- 7 – 12 -vuotiaat	15
- 13 – 15 -vuotiaat	28
- 16 – 17 -vuotiaat	31

Huostaanotoista 54 oli suostumukseen perustuneita ja hallinto-oikeuden / korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä oli vahvistettu 30 huostaanottoa. Lastensuojelun avohuollon asiakkuus kesti keskimäärin alle vuoden ennen huostaanottoa. Noin 16 %:lla huostaanotetuista asiakkuus oli siirtynyt palvelutarpeen arvioinnista suoraan lastensuojelun asiakkuuteen. Lastensuojelun avohuollon tukitoimet huostaanotettujen kohdalla ovat olleet melko lyhytkestoisia. Tästä voidaan päätellä, että lasten, nuorten ja/tai perheiden tilanne on ollut jo palvelutarpeen arvioinnin alkaessa kriisiytynyt, välittömiä toimia vaativa.

Vuonna 2023 aikana on tehty 15 lapsen kohdalla huostassa pidon lopettamispäätös. 40% on koskenut 16-17-vuotiaita nuoria ja 40 % 13-15-vuotiaita. Huostaanotto päättyy viimeistään nuoren täyttäessä 18 vuotta. Huostassa pidon lopettamisen perusteena oli pääsääntöisesti nuoren kuntoutuminen ja perheen tilanteen kohentuminen ja vakiintuminen. Pääsääntöisesti lapset ovat kotiutuneet sijaishuollosta vanhemman / vanhempien luokse.

Vuonna 2023 kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä kasvoi 21 % verrattuna vuoteen 2022 (luvussa tehty Pukkila ja Myrskylä -korjaus). Heinola ja Sysmä selittää 11 %-yksikköä kasvusta. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrässä on mukana avohuollon tukitoimena sijoitetut, kiireellisesti sijoitetut ja huostaanotetut lapset.

Lapsiperhepalvelujen toimintatuotot olivat v. 2023 yhteensä 3,01 milj. €, mikä on 22 % talousarvioon budjetoitua lukua suurempi.

Lapsiperhepalvelujen toimintakulut olivat v. 2023 yhteensä 78,92 milj. €, mikä on 5,6 % enemmän kuin talousarvioon budjetoitu summa. Toimintakulujen loppusummasta 78,92 milj. € on 56,5 % palvelujen ostoja, 44,61 milj. €. Palvelujen ostot muodostuvat pääosin lastensuojelun perhehoidon, ammatillisen perhekotihoidon, laitoshoidon, perhekuntoutuksen ja ensikotihoidon ostamisesta.

Laitoshoidon osuus oli 42 % hoitovuorokausista. Toimeksiantosuhteisessa perhehoidossa olevien lasten hoitovuorokausien osuus oli 48 %.

Näkymät, haasteet ja kehittämisen painopisteet vuodelle 2024

Vuosi 2024 on lapsiperhepalvelujen tavoitteissa kuten myös perhe- ja sosiaalipalvelujen toimialan tavoitteissa nimetty uudistumisen ja yhteistyön vuodeksi.

Oikea-aikainen hoitoon ja palveluihin pääsy varmistetaan lakisääteisten määräaikojen toteutumisella. Mm. palvelutarpeen arviointien lakisääteisissä käsittelyajoissa pysyminen vaatii jatkuvaa resurssien ja toimintakäytänteiden tarkastelua sekä vahvaa johtamista. Suunnitelmallinen työ kuten asiakassuunnitelmat vaativat myös tulevaisuudessa panostusta sekä perhesosiaalityössä että lastensuojelussa.

Oikea-aikaiseen hoitoon pääsyyn liittyy hoitotakuun toteutuminen, mikä lapsiperhepalveluissa on erityisesti alaikäisten mielenterveyspalveluja koskettava asia. Hoidon tarpeen arviointi tulee tapahtua saman päivän aikana terveydenhuollon ammattilaisen tekemänä ja kiireettömään hoitoon pääsyn on tapahduttava kahden viikon kuluessa. Hoitotakuun toteutumisen varmistamiseksi on käynnissä mallinnus, miten ja missä toiminnoissa alaikäisten mielenterveyspalveluja tarvitsevan hoidon tarvetta arvioidaan ja miten ohjautuminen hoidon piiriin tapahtuu. Malli ja uusi toimintatapa otetaan käyttöön 1.9.2024 ja se tarkoittaa myös alaikäisten mielenterveys- ja perheneuvolapalvelujen palveluvalikoiman tarkistamista.

Palvelu- ja tuotantorakenteiden uudistamisen tavoite sisältää lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen kehittämisen toimenpideohjelman toteuttamisen ja toteutumisen seurannan. Kehittämistyö on edennyt hyvin vuonna 2023 ja se jatkuu vuonna 2024, käytävissä on vakiinnuttamisrahalla palkattu kehittäjä asiantuntija. Yksi kehittämiskohde on nepsy-palvelupolun mallintaminen. Työ on edennyt hyvin syksystä 2023 alkaen ja palvelupolku julkaistaan kevään aikana.

FCG selvitti perhesosiaalityön nykytilaa ja esitti ratkaisu- /kehittämisehdotuksia määräajoissa pysymiseksi. Raportti valmistui joulukuussa 2023. Raportti jakautuu neljää alueeseen; johtaminen, prosessit, resurssit ja osaaminen. Näiden alle FCG on listannut kehittämisehdotuksia. Toimenpideohjelma perhesosiaalityön kehittämisestä määräajoissa pysymiseksi on tekeillä ja valmistuu toukokuussa 2024.

Palvelurakenteiden uudistamisena ja myös sopeuttamistoimenpiteenä on tällä hetkellä valmistelussa oleva lastensuojelun sijaishuollon lisääminen omana toimintana, ts. uuden asuinyksikön perustaminen ja käyttöönotto 1.6.2024. Tilarotaatio mahdollistaa sen, että uusi asuinyksikkö tulee Nikkilän lastensuojelun toimintayksikköön, jossa toimii jo kaksi asuinyksikköä.

Hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämisen tavoite sisältää alueellisen neuvolasuunnitelman ja alueellisen opiskeluhoitosuunnitelman toimenpiteiden toteuttamisen ja toteutumisen seurannan. Molemmat suunnitelmat hyväksyttiin aluevaltuustossa joulukuussa 2023.

Neuvolasuunnitelman toteuttamisen osana selvitetään ja arvioidaan neuvolatyötä ja tehdään arvioinnin perusteella mahdollista uudelleen organisointia. Neuvolatyön arvioinnin yhtenä syynä on syntyvyyden lasku.

Opiskeluhoitopalvelut-tulosyksikön toiminta on käynnistynyt vuoden 2023 alussa. Yksikön rakenteita on tarpeen edelleen kehittää ja arvioida. Ammatilliset tiimit ja esihenkilötiimi ovat käynnistyneet hyvin. Alueellisten moniammatillisten tiimien toiminta kaipaa vielä jäsentämistä ja tehtävän selkiyttämistä. Yhteistyörakenteita ja -käytäntöjä koulutuksen järjestäjien kanssa selkiytetään alueellisessa yhteistyöryhmässä, jossa myös seurataan alueellisen suunnitelman tavoitteiden toteutumista. Osana kuntien kanssa tehtävää yhteistyötä käynnistettiin vuoden 2024 alussa terveellisyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastukset, jotka on toteutettava kolmen vuoden välein. Yksikön sisäisten yhteistyörakenteiden tiivistäminen on keskeinen tehtävä vuonna 2024. Yksikön

tavoite on myös vastata lasten ja nuorten mielenterveysongelmien lisääntymisen haasteeseen kehittämällä yhteisöllisen opiskeluhuollon mielen hyvinvointia lisääviä toimintamalleja yhteistyössä koulujen kanssa sekä lisäämällä edelleen henkilöstön valmiuksia tukea opiskelijoiden mielenterveyttä yksilötyössä.

Sähköisten palvelujen kehittäminen on yksi tavoite. Sähköinen perhekeskus, oma-perhe.fi on otettu käyttöön maaliskuussa 2024. Sitä markkinoidaan ja sen käyttöä ja kävijämäärää seurataan tiiviisti. Oma-perhe.fi:ssä on tällä hetkellä kuvattuna alueellisista palveluista pääasiassa hyvinvointialueen palvelut, mutta sisältöä laajennetaan muilla palveluilla, kuten kuntien ja järjestöjen palveluilla. Lapsiperhepalvelujen tavoitteena on myös, että jokaisessa lapsiperhepalvelujen tulosyksikössä on otettu käyttöön vähintään kaksi digiratkaisua.

Kuraattorit ja psykologit siirtyvät käyttämään Lifecare-asiakastietojärjestelmää elokuussa 2024. Uudistus helpottaa yhteistyötä muiden sote-ammattilaisten kanssa, mutta vaatii paljon henkilöstön koulutusta ja uusien kirjaamiskäytäntöjen omaksumista.

Koko lapsiperhepalvelujen tulosalueella on ollut haasteena ammattihenkilöiden saatavuus ja edelleen haasteita on erityisesti sosiaalityöntekijöiden, psykologien ja lääkärin rekrytoinnissa. Hyvinvointialueen henkilöstöohjelman toimeenpanossa on lapsiperhepalveluissa nostettu keskeisiksi asioiksi ammattihenkilöiden saatavuuden lisäksi yhdyspintatyö/yhteistyö tulosalueen sisällä ja myös tulosalueiden ja toimialojen välillä. Lapsiperhepalveluissa yhteistyö on tärkeää myös kuntien ja järjestöjen suuntaan ja sitä kehitetään ja vahvistetaan yhdessä. Prosessien sujuvuus varsinkin nivelvaiheissa ja tiedon joustava siirtyminen asiakasasioissa on arvioitu olevan yksi henkilöstön pitovoimatekijä. Henkilöstöohjelman toimeenpano ja sen seuranta on syytä ottaa tulosalueen johtoryhmän, tulosyksiköiden esihenkilötiimien ja henkilöstön tiimi-/yksikköpalaverien asialistalle.

Haasteena on myös lastensuojeluun vuoden 2024 alusta tullut asiakasmitoitus 30 asiakasta/sosiaalityöntekijä. Tällä hetkellä lain mukainen sosiaalityöntekijäkohtainen asiakasmitoitus ei toteudu. Virkoja on riittävästi, mutta niitä ei ole saatu täytettyä. Vuodelle 2024 on perustettu kaksi uutta sosiaalityöntekijän virkaa lastensuojeluun. Asiakasmäärää seurataan säännöllisesti ja toimenpiteitä tehdään tilanteen saamiseksi lain mukaiseksi. FCG:n perhesosiaalityön selvityksen kehittämisehdotusten toimenpiteillä on tarkoitus saada asiakasprosessi perhesosiaalityön ja lastensuojelun välillä sujuvaksi siten, että asiakas on oikeassa paikassa asiakkuudessa, eikä esim. ole jonossa lastensuojeluun. Tarkastelussa ja kehittämiskohteena on perhesosiaalityön ja lastensuojelun asiakasprosessi kokonaisuutena: lastensuojeluilmoitus > palvelutarpeen arviointi > sosiaalihuoltolain mukainen asiakkuus <> lastensuojelun asiakkuus > jälkihuollon asiakkuus.

Vakiinnuttamisrahalla rahoitettavat kehittämishankkeet ovat jo edellä mainittu lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen kehittäminen, joka toimii ns. ylähankkeena interventiokoordinaatiohankkeelle ja case manager, monialaisen tuen malli –hankkeelle, jotka myös kuuluvat vakiinnuttamisrahan piiriin. Näissä kaikissa kolmessa hankkeessa on oma kehittäjä asiantuntija. Vakiinnuttamisrahan rahoituksen piiriin kuuluu myös alle 25-vuotiaiden maksuttoman ehkäisyn hanke, jota lapsiperhepalveluista viedään eteenpäin yhdessä avosairaanhoidon kanssa.

Jo aiemmin mainitun ilmiöpohjaisen budjetin (lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin edistäminen) toteutumisen seuranta toteutetaan osavuosisikatsausten ja tilinpäätöksen

yhteydessä. Ilmiöpohjaisen budjetin tavoite on syrjäytymisen ehkäiseminen, korjaavan työn ja pitkäaikaisen tuen tarpeiden vähentäminen oikea-aikaisilla ja riittäväillä palveluilla. Ilmiöbudjetilla rahoitettujen terveydenhoitajien työlle asetetaan tavoitteet, jotta voidaan esim. seurata miten lisähenkilöillä vapautuu resurssia lasten ja nuorten mielen-terveyden haasteiden varhaiseen havainnointiin/toteamiseen ja tuen oikea-aikaiseen tarjoamiseen.

Päijät-Hämeen hyvinvointialueella Lahteen perustettiin vuonna 2023 maahanmuuttovieraston hallinnoima 21-paikkainen ryhmäkoti yksin, ilman huoltajaa maahan tulleille alaikäisille. Kun ryhmäkotiin sijoitettu lapsi tai nuori saa oleskeluluvan ja on edelleen alaikäinen, siirtyy hän perheryhmäkotiin. Perheryhmäkotitoiminnan järjestämisvastuu on hyvinvointialueella. Päijät-Hämeen hyvinvointialue kilpailutti perheryhmäkotitoiminnan ja aluehallitus on tehnyt hankintapäätöksen 25.3.2024. Perheryhmäkodin on tarkoitus aloittaa toimintansa 1.6.2024.

Vuoden 2024 talous on tiukka. Lapsiperhepalveluissa sopeuttamistoimet ovat käynnissä, mm. oman sijaishuollon lisääminen, avomuotoisen perhekuntoutuksen tuottaminen omana työnä, tukihenkilötoiminnan palkkiorakenteen tarkastelu. Em. toimilla vähennetään ostopalveluja. Toimintatuottojen kasvattamiseksi tarkastelussa on esim. muilta hyvinvointialueilta laskutettavat sijaishuollon kustannukset, jotta kaikki mahdolliset kustannukset laskutetaan oikea-aikaisesti. Lapsiperhepalvelujen toimintamenoissa ostopalvelut ovat suurin menoryhmä ja siinä erityisesti lastensuojelun laitoshoidon hoitovuorokausien kustannukset. Näiden kustannusten kasvukehityksen leikkaamiseksi ja pienentämiseksi tähtäävät em. sopeuttamistoimet. On kuitenkin huomioitava, että esim. vaativaa laitoshoidoa tarvitsevia lapsia ja nuoria on ja on tilanteita, että heidän tarpeitaan vastaavaa laitoshoitopaikkaa on melko hankala löytää, jolloin paikan löydyttyä vuorokausihinta voi olla hyvinkin korkea. Lastensuojelun sijaishuollon palvelujen kilpailutus oli vuonna 2023 ja sopimukset tulivat voimaan 1.1.2024. Verrattaessa nykyisten sopimuskumppanien vuorokausihintoja vuoden 2023 sopimuskumppanien hintoihin on korotus noin 28 % verrattaessa keskihintoja toisiinsa.

Päijät-Hämeen aluehallitus

MUUTOKSENHAKUKIELTO
Oikaisuvaatimus / Aluevalitus

Liitetään pöytäkirjanotteeseen

Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, hyvinvointialuelain 141 §:n nojalla tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä aluevalitusta.

Muu peruste, mikä

Asianosainen: : toimialajohtaja Mika Forsberg, tulosaluejohtaja Eija Kallio, yhdyspintakoordinaattori Ville Majala, johtaja Minna Veistilä, hyvinvointialueen kuntien kirjaamot

Annettu tiedoksi sähköisesti, pvm:

Lähetetty tiedoksi kirjeellä, joka on annettu postin kuljettavaksi, pvm:
(hyvinvointialuelaki 144 §) Tiedoksiantaja:

Luovutettu asianosaiselle
Paikka ja pvm:

Vastaanottajan allekirjoitus

Muulla tavoin, miten Tweb 16.4.2024